

Upravništvo: Ljubljana, Pucnijska ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Inseratni oddelki: Ljubljana, Pucnijska ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Iskjučno zastopstvo za oglaševanje v Italiji in inozemstvu: UPI S. A., MILANO

Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pokrajinskem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti, Cor. Post. No 11-3118

JUTR

Ishaja vsak dan razen ponedeljka
Naročila: mesečno Lu 18.—
za inozemstvo vključno s ponedeljskim jutrom Lu 36.50

Uredništvo:
Ljubljana, Pucnijska ulica št. 5. — Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

Neue sowjetische Durchbruchversuche abgewiesen

Voller Abwehrerfolg bei Witebsk und zwischen Ilmen- und Peipussee — Kämpfe um die weitere Einengung des Landeköpfes bei Nettuno — Sowjetischer Luftangriff auf Helsinki

Aus dem Führerhauptquartier, 17. Febr. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Südöstlich Kriwoj Rog griffen die Sowjets erfolglos an. Der Verlust eines amerer Panzerbataillions brachte Gefangene und Beute ein.

Östlich Schaschkoff drangen unsere Truppen gegen den sich verbissen wehrenden Gegner weiter vor und vernichteten 36 sowjetische Panzer. Feindliche Gegenangriffe wurden hier und westlich Tschernassy abgewiesen.

Bei Witebsk nahm der Feind seine von Panzern und Schlachtfliegern unterstützten Durchbruchversuche wieder auf. Unsere tapferen Grenadiere errangen hervorragende Erfolge mit Artillerie- und Werfertruppen. Tigern, Sturmgeschützen und Schlachtfliegern unterstützten nach harten Kämpfen einen vollen Abwehrerfolg.

Zwischen Ilmen- und Peipussee und bei Narva führte der Feind zahlreiche Angriffe, die in schweren Kämpfen und unter hohen Verlusten für die Sowjets abgewiesen wurden. Dabei vernichteten unsere Truppen in einem Abschnitt zwei feindliche Bataillone.

In der vergangenen Nacht führten sowjetische Flugzeuge erneut einen schweren Angriff auf die finnische Hauptstadt Helsinki. Finnische Flakartillerie schoss acht feindliche Flugzeuge ab.

Südlich Riga haben unsere Truppen die Angriffe zur weiteren Einengung des feindlichen Landeköpfes von Nettuno wieder aufgenommen. Ein mit Panzerunterstützung geführter feindlicher Gegenangriff südöstlich Aprilia wurde unter hohen Verlusten für den Feind abgewiesen.

Im Abschnitt von Cassino griff der Feind erneut mit starken Kräften unsere Stellungen an. Seine Angriffe scheiterten in harten Abwehrkämpfen. Unsere Küstenartillerie bekämpfte lebhaften feindlichen Schiffsverkehr in der Bucht von Gaeta mit guter Wirkung.

An der Adriatischen Küste wurde durch einen Stosstrupp ein feindlicher Stützpunkt ausgehoben. Gefangene und Beute eingebracht.

Novi sovjetski poizkusi prodora odbiti

Popoln obrambni uspeh pri Vitebsku ter med Ilmenskim in Čudskim jezerom — Boji za nadaljnjo zožitev predmetja pri Nettuno — Sovjetski letalski napad na Helsinki

Führerjev glavni stan, 17. febr. DNB. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil objavlja:

Južnovzhodno od Krivega Roga so sovjetske čete brezuspešno napadle. Sunek nekakega oklopnega oddelka je dovedel ujetnike in plen.

Vzhodno od Zaškova so naše čete proti zagrizeno se branecem nasprotniku prodrele dalje in uničile 36 sovjetskih oklopnikov. Sovražnikovi protinapadi so bili tu in zapadno od Čerkasov odbiti.

Pri Vitebsku je sovražnik zopet obnovil svoje poizkuse prodora, podprte od oklopnikov in bojnih letal. Naši hrabri grenadjirji, odlični podprti od edine topništva in metal min, »Tigrove«, oklopnih topov in borbenih letalcev, so po hudih bojih ponovno dosegli popoln obrambni uspeh.

Med Ilmenskim in Čudskim jezerom in pri Narvi je podvel sovražnik številne napade, ki so bili v težkih bojih in z velikimi izgubami sovjetskih čet odbiti. Pri tem so naše čete uničile v enem odseku dva sovražnikova bataljona.

V pretekli noči so sovjetska letala ponovno izvedla težak napad na finski prestolnico Helsinki. Finsko protiletalsko topništvo je sestrelilo 8 sovražniških letal.

Južno od Rima so naše čete zopet obnovile napade za nadaljnjo zožitev sovražnikovega predmetja pri Nettuno. Sovražnikovi protinapadi južnovzhodno od Aprilije s podporo oklopnikov je bil z velikimi izgubami sovražnika odbiti.

V odseku Cassina je sovražnik ponovno napadel z močnimi silami naše postojanke. Njegovi napadi so se izjavili v hudih obrambnih bojih. Naše obalne topništvo je obstrlevalo z dobrim učinkom življenjsko sovražniških ladijskih promet v zalivu Gaeti.

Ob jadranski obali je nek udarni oddelk razdeljal neko sovražnikovo oporišče; dovedeni so bili ujetniki in plen.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 17. febr. DNB. Finsko vojno poročilo z dne 17. februarja se glasi:

Helsinki in njegova najbližja okolica sta bila v zadnji noči med 20.30 in 5.30 znova izpostavljena silovitemu sovražnikovem letalskemu napadu. Bilo je ugotovljeno, da se je tega napada udeležilo nad 400 sovražniških letal. Na mestno področje in na najbližje okolice odvržene rušine in za-

Nesramnost Angloameričanov

Štirinotorni anglo-ameriški bombniki so uničili benediktinsko opatijo Monte Cassino

DNB... (PK). 17. febr. Ob južnem vznožju Cassinske gore se živigijo bel visoki obkri dima eksplozivnih fosfornih granat. Širijo se in se približujejo zapalnim cestnemu kičiču, kjer se pomešajo s temnimi oblaki rušinskih granat. Nad vsem tem se dvigajo visoke gore, ki je do časa jutrajz noč bele živiove 1.00 let stare benediktinske opatije kot znamenje majhnega življenja.

Tedne in tedne so oblačili svetli zidovi otok miru nad Infernom, ki napolnjuje dolino. Še pred kratkim so čonele ob udnem vetru cerkvene orgle, pomešane s peljem vrnikov, prav do stranskih posojank nemških vojakov. Na balkonih zgornjega nadstropja na južnozahodni strani ni nikoli sedel kak nemški opazovalec, la bi vodil ogenj nemških čet ali pa zasedel sovražnikove postojanke. Nikoli pa ni samostan služil niti za eno samo noč za prebivališče nemških čet. Široka go sika gmota je daleč vstran od mirnega samostanskega okraja dajala dovolj prostora za zgradbo opazovalnih postojank in strelskih gnezdi.

Zelja Vat.kana in prošnja skoraj 90 letnega opata, kaj spustijo samostanski okraj kot nevtrarno področje, sta bili v skladu z nemškimi namencem ter so ju nemška poveljstva in vojski spoštovali. Nemški vojni orožniki so stražili dohode k samostanu, da bi se z nemške strani preprečila sleherna zloraba samostanskih tal.

V razdalje 4 do 5 kilometrov se dviga južnovzhodno od Monte Cassina ons ran doline strmina Trocchia, s katere so imeli sovražnikovi opazovalci razgled na položaja samostana in žalosten pogled na razvaline mesteca Cassina. S te vršine je bil pred sovražnikovi očni Monte Cassino razgrznjen kot kaka knjiga in od tu so vodili topniški ogenj. Kaj lahko bi torej bilo, da bi pri tem razgledu v bližini cilja javljali korekture zadetkov topniškemu poveljstvu. Tem bolj nerazumljiv je zato napad nasprotnikovega topništva, ki se pred par tedni na samostanska dvorišča, ki so zaradi svoje harmonično-arhitektonske razvrstitve znana v umetnostni zgodovini. Tik pri studencu srednjega dvorišča so bile angleške granate, se pred tedni pričele s oje rušino delo. Sve ovna javnost, pos bno c vena in za umetnost se zanimajoča, je globoko pretresena sprejela vost o p vsem neposrednem prenosu vojne v okolico benediktinskega samostana. Sončnega dopoldneva 15. februarja l. 1944 je dovršilo 83 štirinotornih ameriških bombnikov v treh valovih s svojimi bombami uničevalno delo. Porušili so vsemu svetu znano cerkevno posost velike arhitektonske umetnosti in celo razvalne so postale žrtve plamenov. Nemški vojaki so zrlj od daleč grozno delo uničenja in niso mogli pomagati, ker so bili po povelju razmeščeni daleč od samostana. »Kračanski« borci Amerike in Anglije so skupno izvedli letalske napade, da s bombami uničijo, kar so Nemci skrbno čuvali. Danes se bo kulturni svet, predvsem benediktinski red, zahvaljeval nemškim četam za rešitev nezgodnostnega samostanskega zaklada, ki ga začasno izročili v varstvo Vatikanu.

Zdelo se je, da so celo plemeniti samostana dvigali obožbo proti povzročiteljem nesreče, ki s izdajstvom in množično uporabo vojnega gradiva polkomažajo zanesli naj-

žigalne bombe so povzročile nekaj požarov in škodo na poslopih. Po doslej prispelih vesteh je bilo 12 ljudi ubitih, 14 pa ranjenih. Protiletalsko topništvo je sestrelilo 8 napadajočih letal in verjetno še nekaj nadaljnjih. Posamezna napadajoča letala so razširila svoj napad na področja v južnozahodni in južni Finski ter na ozemlje Tampere.

Na Anuški ožini so sestrelili finski bojni letalci v treh letalskih bitkah brez lastnih izgub en sovražnikov bombnik in dve bojni letali, na Karelijski ožini pa je protiletalsko topništvo sestrelilo še dva nadaljnja bombnika. Sovražnik je tako skupno izgubil najmanj 13 letal.

V južnem odseku Oneskega jezera je naše topništvo razpršilo manjše sovražnikove oddelke, ki so se poizkušali preko ledu približati obali.

Z ostalih bojišč ne javljajo ničesar.

Helsinki, 17. febr. DNB. V pretekli noči so Helsinki doživeli nov letalski napad. Uradno so ob 2. ponoči objavili: Sredi noči v pretekli noči je sovražnik napadel z močnimi letalskimi silami ponovno Helsinki in bližnje okolice. Napada pred polnočjo se je udeležilo nad 100 letal. Odvržene zažigalne in rušilne bombe so povzročile v Helsinkih požare in škodo na poslopih. Ob 2. jutraj je napad še trajal. Po doslej prispelih vesteh so bile izgube med prebivalstvom relativno majhne.

Položaj na vzhodnem bojišču

Berlin, 16. febr. DNB. Boji na vzhodnem bojišču 15. februarja vsled vremenskega položaja in velikega blata niso dosegli obsega prejšnjih dni, čeprav so se vršili z isto zagrizenostjo in z istim junaštvom.

Iz severnega odseka javljajo o novem valu mr zla, ki je znal topolmer od 13 do 18 stopenj pod ničlo. V srednjem odseku je ponekod snežilo, dočim sta na Krimu pri temperaturi na ničli močan dež in sneg ovirala delovanje čet. Letalstvo je se omejevalo v glavnem na krili vzhodnega bojišča. V severnem odseku so nemški lovci, ki so spremljali druga letala, sestrelili 18 sovjetskih letal, nadaljnjih 6 pa jih je bilo zbitih nad predmetjem pri Kerču, ki so ga valovi nemških bojnih letal z dobrim uspehom znova napadli. Položaj na bojišču se v splošnem bistveno ni spremenil.

štovanja, priče nemške vojaške vztrajnosti in nemške usodne poslušnosti v obrambi; in napadu. Vedno znova zrejo svet in vočiki na goro boja, na kateri so anglo-ameriški teroristični bombniki oskrunili mir.

Porušenje samostana

Monte Cassino

Amsterdam, 16. febr. DNB. Reuter javlja, da je samostan Monte Cassino popolnoma porušen. Reuterjev posebi dopisnik v zavezniškem glavnem stanu se pripominja da je po slikah, ki so jih posnela v tork izvidniški letala, samostan vsled napadov letalih trdnjav ter bombnikov tipa »Michele« in »Mareuder« popolnoma porušen. Slike kažejo številne zadetke v polno; eno krilo samostana je bilo s težko eksplozijo popolnoma razdejano. Napad letelih trdnjav, ki je bil izveden v štiri valovih, je trajal 35 minut.

Lažnjivost angloameriške propagande

Milan, 17. febr. Porušenje najstarejšega in najznamenitejšega evropskega samostana je učinkovalo na italijansko prebivalstvo, ki je v Monte Cassinu videlo staro nacionalno svetinjo, kot udarec s kolom. Italijanski tisk prinaša to vest na prvem mestu in opozarja v svojih komentarjih na zlağanost in dvoumnost anglo-ameriške agitacije, ki hoče predstavljaljati uničenje samostana vojaško potrebo.

Angloameričane pač malo briga, piše »Corriere della Sera«, da gre za opatijo, ki je bila ustanovljena okoli 1000 let pred odkritjem Amerike in je postala žarišče kulture. Kar ne more biti izraženo v dolarjih in funtih, je zanje brez vrednosti in lahko izgine s površja zemlje.

Angliži v skrbeh zaradi položaja pri Nettuno

Zeneva, 17. febr. Vedno bolj pesimistični posajajo komentari, ki jih približuje londonski tist v zadnjih dneh o boji na nettunskem predmetju.

Pod naslovom »V držnosti je sigurnost priobčje vojaški dopisnik »Daily Maila« svoj vednoteden ki vojni komentar, v katerem pravi med drugim: Zavezniški položaj na nettunskem predmetju je v preteklem tednu prešel od zasaženja do nevarnosti in tudi na italijanskem glavnem bojišču ne pridemo nkomor nanrej. Odkar je Roosevelt označil vojaški položaj na predmetju kot »veo napeto«, so Nemci nadaljevali svoj pritisk na že stisnjene zavezniške po toianke. Predmetje je »neudobno ozko«. Nemski dalnostni topovi stalno obstrljujejo obalo in tako komplicirajo oskrbovalni problem.

Španske ugotovitve o bojih pri Nettuno

Madrid, 17. febr. Doseđani potek bojev na predmetju Nettuna dokazuje, da se ni zmotil Kesselring, temveč anglo-ameriško poveljništvo. Iz »spohoda na Rime« navzlic po Church Hill razširjeni iluziji ni postalo nič, uotavlja španski počkovnik Jaf v listu »Arriba«. Invazijske čete so v pravi pasti. Če hočejo razširiti predmetje, morajo dovesti dočaj več sil, kar pa je zaradi ozkega prostora možno zgolj z največjimi težavami in daje nemškemu topništvu le nove in hvalčne cilje. Tudi z ojačenjem letalstva niso prišli Angloameričani do cilja, ker je nemško topništvo zasedlo važne gorske postojanke in bi bila uporaba večmornih in strojev za nizke polete predraga. Požoj anglo-ameriških invazijskih čet pri Nettunu postaja z vsakim dnem bolj koživ. Dokler jim ne bo uspelo, da prišijo k moču nemško težko topništvo ali pa predrejo cassinsko fronto, čaka kaj žalostna usoda Angloameričane.

Pred presunjo angleške vlade

Zeneva, 16. febr. V bližnji bodočnosti lahko pričakujemo presovno britanske vlade, javlja »News of the World«. V bistvu gre za zamenjavo lorda kancelarja Simona kmetijskega ministra Hutsona in morla tudi vojnega ministra sir Jamesa Grigga. Lord Simon, ki je v vladi že neprenehoma od 1. 1931, bo bržkone izstopil iz vlade. Poročilo pravi, da bi se sir James Grigg rad vrnil nazaj v upravno službo. Hutson pa Churchill najbrže ne bo hotel pogrčati.

Poraz britanskih brzih čolnov v Rokavskem prelivu

Berlin, 16. febr. DNB. Kakor je javilo vojno poročilo z dne 15. februarja, je uspelo nemškim brzim čolnom in izvidniškim edin cam uničiti v Rokavskem prelivu iz skupine brzih čolnov 5 ladij, mnoge ostale pa poškodovati, ne da imeli Nemci pri tem razen malenkostnih poškodb kakršne koli izgube.

Od 14. do 15. februarja so operirali nemški brzi čolni večkrat na britanskih ladijskih progah vse trk do angleške obale. Kakor doslej so bile tudi tokrat sovražne nemorske sile pripravljene za obrambo teh ofenzivnih podjetij. Nemški oddelci je v izpočevanju svoje naloge naletel nanje južno od Lowestofta. Medtem ko so se mudili prejšnjega dne tamkaj britanski brzi čolni, so se tokrat vrli sovražni rušilci na nemške čolne, ki so kljub nadmočnemu sovražnemu ognju ponovoma v ređu in brez izgub izvedli svojo nalogo.

Približno istočasno je operiral skupina britanskih brzih čolnov pred nizozemsko obalo, še preden pa ji je uspelo priti na kraje kjer plovejo nemške ladijske snemljave, so jo že odkrile nemške izvidniške sile ter jo napadle še pred njem z bliskovitim ognjem. V dve skupini razdeljeni sovražni oddelci se je blizal s šestimi čolni z desne in z dvanaestimi nadaljnjimi z leve nemškim ladijam od katerih je bil močnejši v razmerju ena proti šest v hudem boju ki se je razvil, je bil en sovražni čoln zadet z izstrelkom srednje težkega tonazla, česar se je takoj potopil. Za pet minut kasneje je nadaljni čoln delil istoosudo. Tudi tega je potopilo topništvo. Po treh nadaljnjih minutah je odšel na dno še tretji čoln.

Razen teh zanesljivo opraženih izgub so javile nemške izvidniške ladje, da so poškodovale še več nadaljnjih brzih čolnov. Zaradi tega poraza je britanski oddelci obrnili in umaknili v zaščiti usetne megle na morje.

Medtem so se nemški brzi čolni, ki so operirali pred britansko obalo, vračali domov. Še preden so prišli do obale, so že videli topniški ogenj. Zato je kmalu nato s po no brzno proti zapadu hiteč britanski oddelci brzih čolnov zavozil v ogenj vračajočih se nemških čolnov, ki so se medtem že pripravili za napad. Sovražnik je takoj izgubil en čoln, ki se je zaradi težkih zadetkov vnel. V drugem napadu so nemški čolni približili sovražnikovo črto in razbili sovražni kov oddelci v dva dela. Severnega so še nadalje zasledovali in ponovno napadli. Ob tej priliki je bil uničen še en nadaljnji čoln, več drugih pa je bilo tako težko zadeti, da se glede na dolgo povratno vožnjo lahko sklepa, da več čolnov ni prispelo v svojo luko.

Tako so nemške izvidniške sile in nemški brzi čolni brez lastnih pomembnih izgub in v vzornem sodelovanju zadali v nekaj urah britanski brzim čolnom zelo občutne izgube.

Potopljena angleška tovorna ladja

Amsterdam 16. febr. Britanska poročevalska služba objavila uradno vest da je potopila neka 7000-tonska tovorna ladja ki se je med močnim snežnim viharjem razkila na dva dela. 25 moš posadke je prišlo ob življenja.

Nemške ugotovitve o samostanu Monte Cassino

Z zastopavitvijo svojih vojaških koristi je dokazala Nemčija svoj čut za kulturno odgovornost — Državni tiskovni vodja dr. Dietrich o zavezniških kulturnih zločinih pri Monte Cassinu

Berlin, 16. febr. DNB. Državni tiskovni vodja dr. Dietrich je dal v sredo inozemskim novinarjem naslednjo izjavo:

Naši nasprotniki so včeraj razširili dve trditvi:

1. Da so Nemci na fronti pri Cassinu v zadnjih treh tednih dvakrat zaprosili za tržno premirje, da bi lahko pokopali svoje mrtve.

2. Da so Nemci izgradili samostan Monte Cassino v vojaško oporišče ter s tem prisilili nasprotnika, da ga je porušil.

K obema trditvama pa je treba izjaviti naslednje:

1. Za premirje niso prosili Nemci, temveč obratno Američani, da bi pokopali tisoče svojih vojakov, ki so padli pred nemškimi črtami. Nemci so ustregli tej ameriški želji. Nemško vrhovno poveljstvo namemoma ni hotelo objaviti tega dejanja človeške uslužnosti, ki je bilo vsled popolnega izjavljenja ameriških napadov tud vojaško sprejemljivo. Ko pa so Američani v celoti izkoristili vel kodušno jim dovoljeno premirje, je uradni angleški Reuterjev urad poplačal nemško humanost in nemški molk o vsem tem z vestjo, kjer je postavil dejstva kratkoma na glavo ter podto trdil, da niso Američani, temveč Nemci — in sicer celo dvakrat — prosili za premirje.

2. Isto je z drugo angleško trditvijo. Dejstvo je, da v starodavnem samostanu Monte Cassino, niti v njegovi bližini okolici, ni bilo nobenega nemškega vojaka, nobenega strojniškega ali topniškega položaja in tudi nobenega topniškega opazovalca. Vrh tega je nemško vojaško vodstvo, da bi izključilo sploh vsako možno ogražanje samostana, zavrnilo celo ljubeznivo ponudbo opata montecassinskega samostana, ki bi bil pripravljen sprejeti v samostan težke ranjence, ker je hotelo zavrniti tudi vsak najmanjši sum, da hoče uporabljati poslopje v vojaške namene. Da bi bili nemški napori, da bi ostal samostan izven vojnih spopadov, popolni, je bila pred vzhodom v samostan postavljena celo orožniška straža, ki je imela nalogo skrbeti, da niti vojaki, ki ne bi poznali položaja, ne bi prišli v samostan. Angloameričani so že 13. februarja razširili govorico, da angloameriške čete le vsled tega ne morejo napredovati, ker so Nemci samostan Monte Cassino spremenili v utrjeno postojanko s topniškim opazovališčem. Da bi dali tej laži videz resnice, so Angloameričani nekaj dni kasneje to častitljivo zgradbo nmierno in nemiselno porušili z bombami in granatami, zakaj v trenutku bombardiranja so bili v samostanu le 90letni opat s kakimi 20 menihi ter okrog 150 italijanskih civilnih begunciev.

Treba je torej ugotoviti: Eden izmed največjih kulturnih spomenkov vseh časov je bil porušen zato, da ne bi bilo treba priznati Angloameričanom, da so nesposobni zavzeti Cassino. Sedaj pa skušajo ta letni kulturni zločin pripisati Nemcem, ki so tudi tu pokazali svoj čut za kulturno odgovornost s tem, da so zastopavili svoje vojaške koristi. Nasprotniki hočejo iz tega sramotnega dejanja sedaj še kovati propagandni kapital.

Obe dejanji kažeta višek človeške podlosti. Nemci lahko mirno prepuste sodbi poštenih ljudi v svetu, kako bodo označili tako postopanje in tak način mišljenja.

Angleško potrdilo nemške trditve

Anglija ni pričela vojne zaradi Poljske in njenih koristi

Zeneva, 16. febr. Znani angleški list »Nineteenth Century and After« se bavi v svoji februarški številki s tako zvanim poljskim spcom in potrjuje s svojimi izjavami v Nemčiji že več let staro naziranje da Anglija l. 1939 ni šla v vojno zaradi Poljske. Obratno, iz članka glavnega urednika je nedvomno razvidno, da je Anglija izkoristila vojno s Poljsko le za pretvezo svoje vojne napovedi Nemčiji. »Nineteenth Century and After« postavlja najprej vprašanje, ki je vsled Stalinovh zahtev da bi naredil iz Poljske sovjetsko podružnico, posebno pereče, namreč, ali naj Poljska sploh še nadalje obstoja? K temu navazuje nadaljnje vprašanje: Ali naj Evropa obstoja? List nato odkrito priznava resnične angleške vojne namere, namreč proti Evropi naperjene osvojevalne in zatiralne cilje, in nedvoumno ugotavlja, da vodi Anglija to vojno »za Evropo« in da sta vsled tega »Anglija in njen imperij stopila l. 1939 v vojno«.

V daljšem komentarju prihaja angleški list do zaključka, da bo postala Poljska žrtve sovjetskega spritiska proti zapadu, kakor opazujejo v Londonu Stalinove imperalistične načrte, pa ne samo Poljska sama. Jasneje bi angleški list mogel ohrasati za čim stremi Stalin v svojih ekspanzijskih težnjah.

»Nineteenth Century and After« se tudi prav nič ne sramuje strgati doslej skroeno varovane krinke s sovjetskih zahtev in ugotavlja, da bi bila Sovjetska zveza po zasedbi Poljske gospodar na srednjeevropskem industrijskem področju in še daleč preko njega Računa, da bi prišlo pod sovjetsko gospodstvo 22 milijonov Evropevcv, ter pripominja ob robu, da predstavljajo te aneksije le »minimalne« sovjetske zahteve v Evropi.

Zelo zanimiva so tudi izjavanja angleškega lista o posledicah začasne sovjetske vlade na vzhodnem Poljskem. Takoj po zasedbi so se pričela prsilna izseljevanja, ki so trajala več mesecev. Člani državnih uradov policije, sodniki, odvorniki itd. so bili aretirani in odpeljani. Celot zbiralec pismenk h znanek so imeli za protisovjetske elemente. Tako zvana ljudska odločitev, ki so jo nato uprizarili boljševiki, je bila le burka zakaj tako zvani voljni odbori so bili sestavljeni iz oseb, ki so bile popolni tučci. Kand dati niso bili večni iz kroga vojne, temveč so bili po zvati iz Sovjetske zveze poslani ljudski komisarji ali pa ljudje, ki niso znali niti čitati niti pisati. Postopali so z najbrezobzirnejšimi sredstvi ter so se celo sovjetski vojaki v velikem številu udeležili lovitvev.

Ameriška petrolejska politika

Stockholm, 17. febr. Poročilo Trumanovega odbora o ameriški petrolejski politiki, ki je bilo v tork dostavljeno kongresu, je tako v Ameriki kakor v Angliji zbudilo največjo pozornost. Poročilo zahteva popolnoma jasno od Anglije odkodno za ameriške petrolejske dobave v zadnjih letih, ki so izčrpale ameriške petrolejske rezerve.

Ameriški notranji minister Ickes, ki je istočasno petrolejski komisar, je bil pripravljen javnost na te odkodnosti zahteve že s svojim senzacionalnim opozorilom, da bodo ameriške petrolejske rezerve dostavljale le še za 14 let. Trumanov odbor zavlja da morajo ameriški zavezniki, in sicer v prvi vrsti Anglija, priznati Zedinjenim državam čim večjo soudeležbo pri izkoriščanju petrolejskih vrelcev zven Severne Amerike. Pri tem misli Trumanov odbor predvsem na srednji vzhod, kjer namreč postati

ameriški petrolejski kapital dedič angleškega imperija v Saudovi Arabiji, s katero je Amerika v zadnjem času sklenila razne gospodarske dogovore. Tu je Standard Oil Company že pričela graditi večje petrolejske rafinerije in razne petrolejske vode Ameriški inženirji in finančniki so se v zadnjem času tudi pojavili v Turčiji, da zagotovijo petrolejske koncesije na področju Erzeruma za Zedinjene države. V kolikor si v Zedinjenih državah še niso edni za stran petrolejske politike, se ta needinstvo ne tiče toliko ameriške ekspanzijske želje kot takšne, temveč zgolj, ali naj vlada prevzame izkoriščanje inozemskih rezerv, ali pa naj samo finančno sodeluje pri tem izkoriščanju. Veliki petrolejski koncern se najsrdje upirajo tem načrtom in načelno odklanjajo direktno udeležbo vlade pri inozemskih koncesijah petrolejske industrije.

Vsem zavednim Ljubljancem!

Preizkušnja, kakršne naš narod niti pod Turki ni doživljal, je prišla nad njega v 20. stoletju, po več kot tisoč letih naše narodne zgodovine, ko je v znamenju srpa in kladiva tudi po slovenski domovini zadivljala vse uničujoči in kleti požar boljševiške revolucije. V zadnjih dveh in pol leta je slovenska gruda utrpela več udarcev kakor kdaj koli poprej. Nesreče, ki jim je težko najti ime, so se zgrnile nad mali slovenski narod kot kazen za stare politične, javne in zasebne pogreške nekaterih, ki so nam več kot 20 let oznanjali, da nam hočejo dobro, da so baje naši narodni voditelji, učenci in podobno. Težka, pretežka preizkušnja, ko smo v vsej tesnobi grozi jasno slišali udarce na uri naše narodne usode: **biti — ne biti!**

Priznati moramo, da je naš narod kljub vsemu to svojo najtežjo preizkušnjo pravočasno opazil. Ob 12. uri se je dvignila naša mladina, ki jo je užgala odločna in krepa gesta sivolasega generala Rupnika, ko je v naši najusodnejši uri zgrabil z mladostno silo za krmilo naše slovenske usode. Ta mladina je odvrkla vse oziroma v zgrabila za puško, da na barikadah, ki so oškropljene z mučeniškimi krvjo 15.000 nedolžnih Slovencev, brani svoj dom in rod pred uničujočim besom zločinskega komunizma. Vstali so naši krepki, zdravi kmečki fantje in moške, da če treba tudi s krvjo skujejo narodu lepšo bodočnost.

Vsi Slovenci so se kot en mož dvignili in sklenili odločno in jasno: dovolj je krvi, dovolj nasilja, dovolj ropov in požigov — mi hočemo živeti na tej zemlji, ki so jo naši dedje plodili s svojim znojem skozi 1500 let!

Dva sta izraza te vseslovenske narodne volje: prvi naša narodna vojska, naše domobranstvo, drugi pa slovenska protikomunistična bojišna spomenica.

Protikomunistična bojišna spomenica

ca, ki so jo potrjeno s tisoč in tisoč podpisi, zastopniki vseh slojev našega naroda slovesno izročili g. prezidentu generalu Rupniku, je združila vse zavedne Slovence brez razlike v eni sami, odločni in skupni volji: **»uničiti zločinski komunizem, ki je pod krinko »Osvobodilne fronte«** sklenil zaroto nad našo slovensko domovino. Spomenica je rodila največji in najugodnejši odziv pri narodu in pri oblasteh. Slovenci smo s to spomenico enodušno potrdili svojo neomajno vero v zmago poštene slovenske misli nad mednarodnim barbarstvom. Dali pa smo tudi zatrdilo svojega popolnega zaupanja in pripravljenosti njemu, ki je v teh žalostnih dneh stopil na čelo našega naroda — generalu Rupniku.

V tej borbi z najhujšimi sovražniki slovenstva bomo napeli vse svoje moči, da porazimo sovraga in ga kaznujemo za njegove zločine. Pomirjenja s komunisti ni in ga ne more biti, dokler ne bodo hidri posekane vse njene strupene glave. Slovensko ljudstvo stoji strnjeno v protikomunistični fronti in se zgrinja pod prapore domobrancev. Domobranske čete so mu jamstvo, da bo boj proti komunistom dobojevan do končne zmage in da bo naša domovina očiščena tujega strupa.

Kljub tisoč in tisoč podpisom, ki so že na spomenici, pa še vedno žele premnogi, da spomenico podpišejo. Hočejo se pridružiti močnim armadi tistih, ki so pred vso slovensko javnostjo odločno povedali, da hočejo življenje slovenskemu narodu, ne pa njegove smrti v znamenju srpa in kladiva. Da bo tej želji zavednih Slovencev ugodeno, bodo te dni po vseh naših uradih, pa tudi pri privatnikih začeli pobirati nove podpise. Vsakomur bo tako omogočeno, da se pridruži tej močeni manifestaciji naše narodne misli, da pred vsem svetom izpriča svojo narodno, slovensko zavest!

Tudi na Primorskem komunistična čeka

Večkrat smo že pisali o ubijajočem delovanju VOS, »varnostno-obveščevalne službe«, kakor imenujejo komunisti svojo »policijo«, ki opravlja v OF birski in vohunsko službo. Zaslepljenim navidezno radi prikazujejo tudi VOS kot nekomunistično ustanovo, vendar je že splošno znano, da je še bolj kakor vsa OF ravno ta VOS izključno komunistično orodje. Nekomuniste pritegnejo v njo le, kolikor jih nujno potrebujejo in če ni na razpolago dovolj partijcev. Pa tudi v tem primeru jih porabljajo le za izvrševalne organe za izvajanje komunističnih povelj, dočim so vsi kolikor važnejši položaji v VOS zasedeni samo po 40procentnih komunistih.

Kakor na Dolenjskem in Notranjskem je tudi na Primorskem. Tudi tam so komunisti organizirali svojo zločinsko čeko, svojo VOS. Ker so imeli premalo zaposlenih partijcev, so morali v začetku vzeti v njo tudi nekomuniste. Da pa je njihova taktika prav enaka kakor v Ljubljanski pokrajini in da je VOS tudi na Primorskem strogo komunistična ustanova, najbolje priča okrožnica, ki jo je v imenu »Pokrajinskega komiteja komunistične partije« izdal zloglasni Aleš Baebler. V nekem zaplenjenem komunističnem arhivu je bila najdena tudi ta okrožnica, razposlana komunističnim edincem in zaupnikom na Primorskem.

Okrožnica najprej v uvodu razlaga naloge VOS. Kot glavno nalogo označuje »borbo proti sovražnikom OF, najsi se pojavljajo v kakršni koli obliki«. Okrožnica zatrjuje, da je VOS »vsejudski organ«, toda takoj nato pristavlja, da mora biti »polnoma v rokah komunistične partije, kajti »samo neposredno vodstvo KP (komunistične partije) lahko osigura tudi temu sektorju (VOS) dosledno in nepretrgano delo.« Zato mora biti »vse delo VOS neposredno vodeno in kontrolirano od organizacij naše (komunistične) partije.

Pismo iz Suhe Krajine

Priljubljeno poročilo, ki smo ga prejeli o položaju in razmerah v Suhi Krajini. Poročilo je tem bolj zanimivo, ker tudi s tega področja potrjuje naša pričakovanja o razmerah v komunistični tolovajski zvojski na Dolenjskem.

Suha Krajina je eden izmed onih ne-srečnih predelov, kjer tolovajska »vojska« komunistov še vedno strahuje ljudstvo. Človek bi mislil, da se tolovaji vsaj v hinjski fari čutijo varne, saj je pokrajina tu težko dostopna in nudi obilo možnosti ne samo za skrivanje, marveč tudi za uspešno obrambo. Divjanje komunistov pa samo dokazuje, da se tolovaji tudi tu tresejo za svojo oblast. Če bi bilo drugače, da bi si n'h-čel ne mogli predstavljati, da je bilo treba v Hinjah, ki so tako zelo oddaljene od prometnih zvez, zažgati šolo in prosvetno dom. Ljudje so bili zaradi tega le na novo potrjeni v svojem spoznanju, da gre komunistom za načrtno uničevanje ljudskega premoženja.

Prisilna mobilizacija se je v hinjski fari tolovajem kaj silbo obnesla. Največ moških so ujeli na Viseju, kamor so prišli nenadoma in obkolili vso vas. Tu so prišli in odvedli devet mož in mladeničev. Nič sreče pa niso imeli na Zvirčnem, kjer so bili ljudje pravočasno obveščeni o prihodu »nabornih komisarjev«. Vsi moški so se rešili v gozdove in se poškripijo po kraških vrtačah in jamah. Poalej so tenke stajno na straži in obveščajo moške o gibanju tolovajskih tolpe. Med »skrivačev« — tako pravijo komunisti onim, ki so se odtegnili

ga prejeli o položaju in razmerah v Suhi Krajini. Poročilo je tem bolj zanimivo, ker tudi s tega področja potrjuje naša pričakovanja o razmerah v komunistični tolovajski zvojski na Dolenjskem.

njihovemu novačenju — je šlo samo z Zvirčnega preko 90 možkih od 16. do 60. leta, mnogo jih je tudi s Prevala, z Lopate, iz Velikega Lipja in iz Gradenca. Potikajo se po obsežnih pašnikih in strelcih, kjer imajo povsod zelo varna skrivališča. »Skrivačev« so se spomnili vseh napol pozabljenih jam, luknj in vdorov, ki jih je poln tukajšnji kraški svet. Kakor morda v prazgodovinskih časih, tako so zdaj vse votline, če so količjak suhe, naseljene, po nepristopnih kraških dolinah so se utaborile skupine »skrivačev«, ki so med seboj v zvezi in imajo v vaseh dobro obveščevalno službo. Tako lahko vedno pravočasno zvedo, kje se pomikajo komunistične tolpe, da se jim lahko potem umaknejo.

V jame je ljudstvo poskrilo tudi svoje borbne zaloge, da razbojniki ne morejo do njih. Dosedanja suha zima je bila ugodna za to taborenje na prostem. Zadnji vremenski preokret pa je položaj močno poslabšal. Po nevi »skrivačev« ne smejo kuriti, da se ne igrade s dimom, poneči pa morajo vestno pasiti, da kurijo le v globelih, kamor se od nikoder ne vidi. Na ta način se pred komunističnimi zasledovalci navadno lahko uspešno skriva. »Skrivačev« so se jeseni posvečali poljskemu lov, da so si preskrbeli mesnega približjaka k svoji por-

Javno protikomunistično zborovanje delavcev in nameščencev

Glavni odbor Delavske protikomunistične akcije sklicuje za nedeljo 20. t. m. ob pol 10. dopoldne veliko javno delavsko nameščensko protikomunistično zborovanje. Zborovanje bo v veliki dvorani Delavske zbornice.

Narodna in stanovska dolžnost je vsakega delavca in nameščencega ne glede na to, ali je zaposlen v javni ali zasebni službi, da se tega zborovanja udeleži in s tem dokumentira svojo narodno in stanovsko zrelost.

Rosenberg na velikem zborovanju v Rigi

Riga, 17. febr. Včeraj je govoril v operi na velikem zborovanju narodnosocialistične delavske stranke državni minister Rosenberg. V svojem govoru je izjavil, da nobena vojna ni imela globljega pomena kakor sedanja. 2000 let nemške zgodovine, vsa bodočnost Nemčije in vsi življenjski temelji celine so na kocki. Kot glavna sovražnika Nemčije imenuje Rosenberg Zedinjene države in Sovjetsko zvezo.

V svojih izjavah o bistvu Sovjetske zveze je Rosenberg izjavil, da je v borbi proti vzhodnemu boljševizmu postala narodnosocialistična stranka velika. Sovjetom ni zaupala in zavedajoč se bližajoče nevarnosti je podvela vse priprave za spor. Minister je poudaril, da bi bilo boljšee te vojne v Nemčiji, če ne bi bilo nemških armad.

Minister je poudaril, da si praktično stoji v tem boju nasproti dve revoluciji: narodni socializem in boljševizem. Od izida te vojne je odvisna usoda Evrope in ostalih celin. Angliški imperij stoji v sredi obeh sovražnih bočnih držav in Anglija je Evropo sramotno izdala. Njen imperij bo uničen in naj se vojna kakor koli konča.

Na koncu se je dotaknil Rosenberg vzhodnih narodov in končal: »Ti narodi so bore danes za Nemčijo in njeni zavezniki za svoje življenje. V tej skupnosti vidimo novo prihajajoče jutro, ki nam bo prineslo novo Evropo. Zato se glasi naše geslo: Reich in Evropa.«

Kratka seja finskega parlamenta

Helsinki, 16. febr. Finska narodna skupščina se je v torek sestala na kratko sejo, ki je bila zelo mirna. Seja je bila prelozna in prihodnji petek.

Helsinki, 16. febr. O današnji seji zunanjepolitičnega odbora finskega narodnega sveta, na kateri je poročal zunanji minister Ramsay o položaju, je objavil finski poročevalski urad v danšnjem popoldanskem tisku kratko poročilo.

Helsinki, 17. febr. Kakor javlja finski poročevalski služba, je ministrski predstelnik Linkomies po večteneski boleznici danes prevzel vodstvo vlade.

Stockholm, 16. febr. Po vesteh iz Washingtona izjavljajo v ameriških krogih, da spada k pogojem, ki jih bo postavila Moskva Finski, v vsakem primeru tudi razpust sedanje vlade.

Hrvatska na evropski poti

Zagreb, 16. febr. V okviru politične vzgoje dijaštva je imel prosvetni minister dr. Julij Makaneč predavanje, v katerem je primerjal pojem avtoritete narodnih pokretov v novi Evropi z zelo hvaljeno svobodo v demokratskih državah in Sovjetski Rusiji. Minister je dejal med drugim:

Organizacijska nesposobnost svobode ameriškega tipa je najbolj razvidna iz dejstva, da ta najbogatejša država na svetu ni mogla rešiti socialnih problemov, da je še danes dežela milijard krivice kakor tudi največje bogastva in največje revščine. Južna Italija je imela v zadnjem času priliko spoznati blagoslov ameriške svobode in njeno organizacijsko zmoglost. Južno Italijo je izpremenila v deželo največje revščine, politične zmede in anarhije. Kakšna pa je svoboda in humanost pri boljševikih, o tem najbolje govore ime: na kakor Katlin in Vinica. Vdor Stalnikov hord na evropsko področje bi pomenil za vse Evrope katastrofo svetovnoizgodbinskega obsega.

Nato je prešel minister na hrvatsko politiko in dejal, da je pot, po kateri koraka Hrvatska, evropska pot. S tem, da se danes Hrvatska bori za Evropo, se bori za duševno dediščino Sofokleja, Platona, Danteja, Boškovića, Goetheja in drugih velikih moči proti svetu Rotschildov, Morgenthauov, Apfeibaumov in Bela Khunov.

Nov vojaški udar v Argentini

Stockholm, 17. febr. Ameriški listi smatrajo zadnje dogodke v argentinski prestolnici, ko so se mladi častniki polastili zunanjega ministarstva, da bi izsilili odstop zunanjega ministra, za nov vojaški udar. Verzije o nagibih novega pokreta so zelo različne.

ni hrani. Pozimi pa te divjačine ni n le težko se ujame sem pa tja kak zajček, ker so iz kraja v kraj prehajajoče komunistične tolpe prepredile in zbegale prav vse divjačino.

Zvijenje »skrivačev« ni lahko, toda preko najhujšega jim pomaga naklonjenost domačinov, ki so vsi tako siti komunistične nadloge, da vse tvegajo in se ne ustrašijo nikakršnega truda, da podpirajo »skrivačev« in jih čuvajo pred prsilno mobilizacijo. ki pomeni gotovo pogubo. Ljudstvo potrpežljivo čeka odreditve ter z upanjem in zadovoljstvom opazuje očitne znake, ki kažejo, da v komunističnem taboru že dolgo ni več vse v redu in da se v tolovajskih vrstah kaže vedno večji razkroj. Ljudje opazujejo tudi, da so komunistični komandanti in komisari vedno bolj nemirni, kar vzbuja domačinom upanje, da bodo tolovaji kmalu preganjeni iz naših krajev in da bo domače prebivalstvo lahko spet prosto zadržalo. Goreča želja vseh domačinov je, da bi se to zgodilo še pred spomladjo, tako da bi se »skrivačev« lahko vrnil na domove še pravočasno za spomladansko dela.

Kjer koll govorite o današnjih razmerah — vedno se spomnite tudi Zimske pomoči!

Gospodarstvo

Ameriški kapital v petrolejski industriji Bliznjega vzhoda

Nedavno je prišlo v anglešk spodnji zbornici do kolidirnih scen zaradi številnih vprašanj na zunanje ministra Edena v zvezi z ameriški poročili o gradnji cevovoda za mineralno olje od Perzijskega zaliva do Sredozemskega morja. Zunanji minister Eden ni mogel nič drugega odgovoriti kakor, da bo vlada Zedinjenih držav gotovo o stvar informirala britansko vlado, preden bo prišlo do pogajanj. Pri tem vprašanju so resno tangranci interesi Velike Britanije, saj posega s tem ameriški kapital v tradicionalno vplivno področje angleškega gospodarstva z mineralnim oljem.

Poseg v to področje se je pričel že pred vojno, ko so Američani pričeli izkoriščati ležišča nafte na Bahrejskih otokih v Perzijskem zalivu. To je bil prvi vdor v britski petrolejski monopol Bliznjega vzhoda. V teku sedanje vojne pa si je ameriški kapital pridobil odločilni vpliv tudi v petrolejskem gospodarstvu Irana in Irana Naemstnik komisarija za mineral olje v Zedinjenih državah Davies je nedavno izjavil, da je ameriška udeležba v pridobivanju nafte na tem področju že zelo znatna in se da primerjati z angleško udeležbo. Ameriška podjetja so pričela s poskusnimi vrtnjami tudi v Saudovi Arabiji in so imela pri tem mnogo več sreče kakor angleška. Tako si je ameriški kapital pridobil dragocena ležišča tudi v Arabiji. V pogajanjih za ta ležišča nafte v Arabiji se je vključila sama vlada Zedinjenih držav, ki je novabla sina arabskega regenta v Washington. Kmalu za tem so si Američani zasigurali mineralno olje iz Saudove Arabije. Senzacija na je vzbudila največja izjava ameriškega diktatorja za mineralno olje Ickesa po kateri bo sama ameriška vlada gradila cevovod od Perzijskega zaliva do vzhodne obale Sredozemskega morja, in sicer preko vsega Arabskega polotoka. Ta cevovod bo dolg 2000 km in bodo njegovi stroški znašali 130 do 150 milijonov dolarjev. Ležišča sama po sebi izkoriščala družba Arabian-American Oil Comp., ki prpada družbi Standard Oil Comp. of California and Texas in družbi Gulf Exploitation Comp. Po izjavi Ickesa je vsa zadeva že urejena in je potreben le še podpis državnega poglavarja Saudove Arabije in Koveja.

Ta vdor v vplivno področje angleškega gospodarstva z mineralnim oljem so Američani publicistično dobro pripravili. Sedaj so bolj razumljive pogoste ameriške razprave o bliznjem izčrpanju ameriških rezerv mineralnega olja. Razumljivo je tudi stalno pritoževanje o nazadujoči ameriški proizvodnji nafte. V letu 1941 je proizvodnja mineralnega olja v Zedinjenih državah dosegla rekordno višino 307 milijonov ton, naslednje leto pa se je zmanjšala na 287 milijonov ton. Za leto 1943 je vlada Zedinjenih držav odredila, da je treba navrtati 4000 novih sond, kar se je tudi zgodilo in se je proizvodnja zopet nekoliko dvignila. Poseg v proizvodnjo mineralnega olja na Bliznjem vzhodu omračujejo ameriški listi s tem, da je potrebna stalna rezerva mineralnega olja za potrebe mornarice in vojske Zedinjenih držav v Evropi.

Ameriški kapital se hoče polastiti tudi ležišč mineralnega olja v Turčiji.

Carigrski listi poročajo, da se mudijo v Ankari predstavniki ameriške petrolejske industrije, ki se pogajajo s turško vlado zaradi izkoriščanja ležišč mineralnega olja. Turška vlada se v tem vprašanju še ni odločila. Baje je stavljen pogoj, da mora turška država dobiti polovico pridobljenega surovega olja in da morajo ameriški interesi zgraditi potrebne produkcijske in lufke naprave. Ležišča se nahajajo predvsem v Anatoliji. Že v prejšnji svetovni vojni so Rusi pričeli izkoriščati ležišča nafte v bližini Erzeruma ob obali Crnega morja. Po mnenju strokovnjakov predstavljajo ta ležišča nadaljevanje znanih ležišč ob Kavkazu. Pred prvo svetovno vojno je takratna Turčija že dala koncesijo ameriškim interesom. Nova povojna Turčija pa te koncesije ni priznala, zlasti pa tudi z radi tega, ker Američani ležišč niso pričeli izkoriščati. Medtem je turška država sama s poskusnimi vrtnjami ugotovila obseg ležišč, ki pa jih sedaj ne more izkorisčati, ker nima potrebnih naprav za vrtnje sond.

GOSPODARSKÉ VESTI

— Evropska oskrba s tobakom. V d-zelah, ki pridelujejo orientalski tobak je v zadnjih letih pod vplivom vojne prišlo do znatnih sprememb. Glavna dobaviteljica tobaka je postala Bolgarija, ki je že prej izvažala mnogo tobaka. V teku vojne je bilo Bolgariji priključeno področje Trakije, na katero je prejel odpadel pretežni del grške proizvodnje tobaka. Prav tako je bilo priključeno področje bivše Južne Srbije z znano proizvodnjo tobaka. Na nemško priporočilo pa je Bolgarija še povečala površino posejano s tobakom, ki je lani dosegla 97.000 hektarjev nasproti 60.000 hektarjem v prejšnjem letu. Bolgarija je pričela pridelovati tudi razne ameriške vrste tobaka, zlasti virginjski tobak in sedaj oskrbuje Evropo tudi z ameriškim vrstami tobaka. V Grčiji pa se je po odstopu Trakije še nadalje zmanjšala proizvodnja tobaka, ker so knezovalci zaradi pomanjkanja živila omejili proizvodnjo tobaka. Le tako je razumeti, da so morali v Grčiji, ki je prej izvažala velike količine tobaka v inozemstvo, uvesti racionaliziranje tobaka in cigaret. Tudi v Turčiji je v prvih vojnih letih proizvodnja tobaka nazadovala. V zadnjih letih je površina zopet narasla, vendar še ni došla iz ravnanja prejšnjih izpadov. Turčija je za Bolgarijo drugi največji dobavitelj tobaka za Evropo. Turški tobak gre v zamenjavo za papir v Švedsko in se izvažata tudi v Finsko v zamenjavo za vžgalice. Del proizvodnje pa proda Turčija v Ameriko. Precej se je povečala proizvodnja tobaka v Rumuniji, ki je v sedanji vojni privlekla pričela izvažati tobak. Prav tako se je povečala proizvodnja tobaka v Madžarski.

— Gospodarske vesti iz Hrvaške. Iz Zagreba poročajo, da so najpomembnejše hrvaške zavarovalne družbe sklenile ustanoviti hrvaško pozavarovalno družbo z začetno glavnico 3 milijone kun. Hrvatske zavarovalnice so morale doslej silepati pozavarovalne pogodbe z inozemskimi družbami, po večini z nemškimi in italijanskimi.

— Iz Zagreba poročajo, da se bodo po odredbi direktije monopolov vžgalice prodajale na odrezke. Vsaka oseba dobi na dan 1 skatljivo vžgalico za ceno 10 kun.

— Rumunska narodna banka je izdala svoje letno poročilo, v katerem navaja, da je znašal lani ob koncu leta zlati zalik 59.6 milijarde lejev, predjuni na kitrinske

terjatve so dosegli 28.9 milijardo, medtem ko letni pa se je dvignil na 56.8 milijarde lejev. Obtok bankovcev je znašal ob koncu leta 160 milijard nasproti 101 milijardi ob koncu leta 1942. In 34 milijardam ob koncu leta 1938.

— Proizvodnja in prodaja kmetijskih strojev v Italiji. Z naredbo italijanskega ministra za kmetijstvo in gozdarstvo sta bila proizvodnja in prodaja kmetijskih strojev in kmetijskega orodja na novo urejena, in sicer z veljavnostjo od 31. januarja t. l. Po novi naredbi smejo tvornice izdelovati kmetijske stroje in kmetijsko orodje le po naprej določenih tipih. Tudi obseg proizvodnje je s posebnim letnim kontingentom urejen in spravljen v sklad z najnujnejšimi potrebami kmetijstva. Prosta prodaja kmetijskih strojev je prepovedana. Nakup je dovoljen samo s posebno dovolilnico, ki se izda kmetu po ugotovitvi potrebe. V uredbi so predvidene stroge kazni za one osebe, ki bi kršile predpise navedbe in je v primeru kršitve predvidena tudi zaplemba samih strojev.

— Švica se brani dolarjev. Letno poročilo švicaske Narodne banke za preteklo leto se obširno peča s švicasrsko valutno politiko. Z radi pogošenega izvajanja britanskih blokadni ukrepov se je švicasrski uvoz lani precej zmanjšal. Tako je trgovinska bilanca zabeležila le še uvozni presežek 100 milijonov frankov nasproti 478 milijonov v prejšnjem letu. Sprito povečanje izvoza in težko pri uvozu je morala švicasrka Narodna banka odkupiti značne zneske dolarških deviz. Ponudba dolarjev se je še povečala, ker so tudi druge države skušale svoje nakupe blaga v švici plačati z dolarji. Vrh tega se je povečala ponudba dolarških deviz zaradi likvidacije švicasrskih blagovnih zalog v inozemstvu in zaradi transakcij tujih vlad, ki so ponudile dolarje, da si ustvarijo dobroimetja v švicasrskih frankih za potrebe poslovanja Mednarodnega rdečega križa. Tako naraščajo švicasrke blokiranje valutne rezerve v dolarjih, ki jih švica ne more izkoristiti. Zato si je švicasrka Narodna banka prizadevala, omejiti dotok dolarških deviz. Za izvoz v nekatere dežele Bliznjega vzhoda so bili določeni mesečni maksimalni zneski za odkup dolarjev od izvoza. Na prizadevanje Narodne banke je švicasrka vlada odredila, da se izdajajo uvozna dovoljenja za blago iz nekaterih dežel le tedaj, če se dotično blago plača v dolarjih. Švicasrke rezerve zlata so se v dveh letih povečale za 690 milijonov frankov deloma s pretvoritvijo dolarških dobroimetij v zlato (ki pa ostane blokirano v Zedinjenih državah), deloma pa z dotokom zlata iz drugih dežel. Švicasrka Narodna banka si nalaže prizadevati, da bi dolarje, ki izvirajo od izvoza, v celoti porabila za uvoz potrebnih surovin in živila.

Obvestila »Preveda«

Prodaja mesa na odrezek »13-F«
Potrošniki bodo prejeli v soboto dne 19. t. m. pri svojih mesarjih 15 dkg govejega mesa proti odvzemu odrezka »13-F« februarjske živilske nakaznice, izdane od Mestnega preskrbovalnega urada v Ljubljani.

Polovica potrošnikov bo prejela tudi 5 dkg mesnih izdelkov na isti odrezek. Ostali potrošniki bodo prejeli mesne izdelke pri prihodnji delitvi. Mesarje, ki bodo prodajali mesne izdelke, bomo jani naknadno.

Vsi mesarji morajo biti zaradi dodelitve mesa v petek dne 18. t. m. točno ob 9. uri na Mestni klavnic.

Churchill o angleških izgubah v Italiji

Amsterdam, 16. febr. Churchill je po vesti britanske poročevalske službe v sredo objavil v spodnji zbornici izgube britanskih domov in indijskih čet v Italiji od 3. septembra 1943 do 12. februarja 1944. Skupno znašajo 36.626 moč, od tega 7635 mrtvih, 23.283 ranjenih, 5708 pogrešanih. V teh številkah niso vštete izgube mornarice in letalstva.

Angleške in ameriške letalske izgube

Amsterdam, 16. febr. Britanska poročevalska služba objavlja, da je angleški letalski minister Archibald Sinclair objavil v sredo v spodnji zbornici, da je Velika Britanija med operacijami nad Nemčijo in severno Evropo izgubila v preteklem letu 2369 bombnikov, dočim so jih izgubile Zedinjene države 997. Izgube v letošnjem januarju znašajo 319 angleških in 178 ameriških letal.

Avstralske izgube

Zeneva, 17. febr. Do 31. decembra 1943 so bili izgubljeni Avstralski skupno 66.930 moč, javlja »Times« iz Canberre. Izmed teh je 16.480 padlih. Zgolj vojna proti Japonski je stala Avstralce 36.600 moč, izmed teh 4.500 padlih. Na Novi Guineji je padlo 3.290 Avstralcev.

Sovjetske spletke v Alžiru

Zeneva, 17. febr. V zapadnoalžirskem mestu Oran je bil ustanovljen sovjetski konzulat, ki se nahaja blizu izračunano poleg meseje. Vodstvo konzulata je prevzel sovjetski konzul Metov. Posebno pozornost je zbudilo, da so štirje nameščenci konzulata kot sovjetski državljani muslimanskega porekla ter so takoj navezali stike z vodilnimi arabskimi osebnostmi. Sovjetski konzulat v Oranu izdaja agitacijski obzornik »El Istekale« s podnaslovom »Obzornik za svobodo islamske domovine«.

Razkrinkane izmišljotine o japonskih grozodejstvih

Zeneva, 16. febr. Z značilno odkritosrčnostjo razkriva angleški tehnik »New Leader« imperialistične cilje Angloamerikanov in nedavne izmišljene vesti o japonskih grozodejstvih. List piše, da je vzpostavitev golega angloameriškega imperializma na vzhodu resnično angloameriški vojni cilj. To lahko vidi angleški narod že v britanskem postopanju z Indijo. Nobenega dvoma ni, da mora britanski delavec krvaveti za obnovu imperializma. Na to ozadje, pravi list, moramo gledati sprico nedavne Glenovne izjave o domnevni japonski grozodejstvih, ako jo hočemo prav razumeti. Čemu je bil izbran prav ta trenutek za te grozne pravilice? Čemu je zagnal tisk naravnost histeričen krik? To se bo še večkrat zgodilo, toda dokler bo v glavah širokih angleških množic le še lažrca razuma, se bodo morali izploviti imperialistični načrti vladujočih slojev. Da pa bi pogasile te lažrce razuma, skuša vlada z vestmi o grozodejstvih razvneti ljudske strasti.

Kronika

* Sestanek vzgojiteljev v Solnogradu. Tudi letos so se sestali v Solnogradu nemški učitelji in obravnavali smernice, ki jih naj vodijo pri delu v bodočem letu. Zupni vodja je na tem sestanku poročal, da je navzile vojnemu razmeram zagotovljeni po 40.000 slobovencem otrokom solnogradske župe. Zupni vodja in državni namestnik dr. Schön je na zborovanju predaval o dolžnosti in nalogah učiteljev in vzgojiteljev.

* Junaska smrt lovskega letalca. V Knitelfeldu so pokopali letalskega stotnika Paula Szameitata, jedva 24 let starega sina Prusije, ki se je še nedavno izkazal na letu lovskih letalskih kril. O priliki terorističnih napadov tujih bombnikov na Berlin in Lipsko, Szameit je lani 2. decembra zvečer sestrelil tri štirimotorne bombnike ter odnesel nad angleškimi letali še pet zmag v ranih jutranjih urah 4. decembra. Do 2. januarja t. l. je stotnik Szameit sestrelil 29 angleških bombnikov. Dvakrat je bilo njegovo letalo hudo zadeto in enkrat je moral celo odskočiti s padalom. V porbi proti terorističnim napadalcem je dne 2. januarja padel junaska smrti za domovino. Szameit je bil zet knitelfeldskega župana, zato so njegovo truplo pred pogrebom izpostavili v mestni dvorani knitelfeldske občine.

* Poleg meča tudi plug. V drugi polovici februarja — poročajo nemški listi — se bodo vršile v raznih nemških župah svetovnonazorske predavanja z naslovom »Poleg meča tudi plug«. S tem hočejo Nemci poudariti dva poglavita simbola svojega življenja. Prvo predavanje te vrste je bilo prošle dni v Gdansk, kjer je vodja nemških kmetov Baacke imel govor o zgodovinski vlogi kmetstva za nemško ljudstvo in njegovo državo. Baacke je opozoril na to, da nemški narod ni zgolj narod pesnikov in mislecev, temveč tudi narod izrazitih vojakov, ki so izšli iz germansko-kmetijske zgodovine. Zadnja leta nemške zgodovine spominjajo, da sta bila kmetstvo in pripravljenost kmetov na obrambo trdnja temelja nemške države. Brez kmetov torej ne more biti ne države ne vojske, kar je spoznal že državnik Bismarck.

* Volna vžgoja v Bolgariji. Bolgarski prosvetni minister Jovov je najavil mobilizacijo vseh kulturotvornih sil na Bolgarskem. Pisateljem bo v okviru kulturne mobilizacije poverjena posebna naloga. Prav tako bodo morali učitelji s predavanji prosvetljati narod. Gledališča, ki so zaradi bombnih napadov prišla ob streho, bodo go spetvala po deželi. Na višjih učiliščih se bodo posvečala vsi pozornost najvišjim posojem današnje dobe, to je zdravniški in tehnični stroki.

* Prepovedano časopis. Na zahtevo anglo-ameriških zasedbenih oblasti je bil po vesti poročevalske službe iz Rima prepovedan časopis »L'Unione« v Brinlisiju radi članka, ki je povzročil v ameriških krogih nezadovoljstvo.

* Na odru ga je dočela smrt. Februarja premiera v dunajski Centralni palači se je tragično končala. Po združni točki sporeda, v kateri je nastopil znani nemški iluzionist Willi Uferini, so gledalci grozovito ploskali. Ko je prišel četrty za-

hvaljeval se za odobravanje, se je Uferini mrtev zgrudil. Moč je bil iz skovite arhitekturne rodbine in je umrl šele 53 let star.

* Sabotaža na italijanskih železnicah. Iz Rima poročajo, da je bil v začetku februarja na železniški vojaški vlak na progi Brindisi — Lecce — Taranto izvršen atentat. Tri kilometre pred postajo Francavilla Fontana se je na nekem ovinku ustavil vojaški transport, poln angleških in ameriških vojakov. V ta vlak je iz nasprotni smeri zavozil vlak z angleškimi in ameriškim vojaštvom. Neki z municijo naložen vagon je ob tej priliki eksplodiral. Ubilo se je nad 100 angleških in ameriških vojakov, zaradi česar so železniški aretirali 17 italijanskih železničarjev ter dva od njih z imenom Calo in Dicoia ustrelili.

* Slepar, ki je goljufal svoje rojake. V nekem graškem taborišču internirani Donato Zacometti je na nesramen način ogoljufal dva svoja rojaka in tri rojakinje, ki so bivali z njim v istem taborišču. Izvabil jim je z raznimi pretevezami obleke, nakit in tudi gotovino. Nekaj podobnega je poskusil tudi v Kapfenbergu, kjer se je izdal za krojača ter je sprejema 1 denar na račun popravil ter nakupa sukanca in krojaških potrebščin. Slednjic so mu tla postala prevročja ter se je jel potikati okrog, da bi na ta način zabil sled za svojimi nepoštenostmi. Roka postavbe pa ga je presenetila, spravila na zatožni klopi in tako je bil pred deželnim sodiščem v Gradcu obsojen na leto dni ječe.

* Indijanci? Da, toča od Steubna. Knjiga »Brzmožec in Puščava« izide v začetku marca v omejeni nakladi. Zato si jo zagotovite s takojšnjim naročilom pri upravi »Jutrac« Narodna tiskarna. Knjiga stane 20 lir. vezana 28 lir.

Iz Ljubljane

* Nova grobova. V Novi vasi na Primorskem je dne 9. februarja nenadno preminil akademik g. Leopold Brenčič, star komaj 22 let. Za njim žalujeta rodbini Brenčičeva in Petelinova. Maša zadušnica za pokojnika bo v soboto ob 8. v frančiškanski cerkvi. — Po kratkem in hudem trpljenju je umrl trgovec v št. Vidu. Vižmarjev g. Anton Možek. Zaprta žena Albina, sina Tončka in drugo sorodstvo. Telesne ostanke pokojnika bodo izročili zemlji v soboto ob 15. na pokopališču v št. Vidu. Maša zadušnica bo pri frančiškanih v soboto ob 9. — Pokopanje: naj bo ohranjen blag spomin, užalosteni svojcem pa izrekanje naše iskrene sožalje.

* Sneg se ponaša. Letošnja zima smo imeli izredno malo padavin, zlasti sneg se nikakor ni mogel uveljaviti. Že nekajkrat je začelo močno snežiti, tako da smo se bali debelejšje snežne odeje in hudega mraza, toda vedno se je čez dan ali dva spet zjasnilo in zapadli sneg je hitro izginil. Zadnje dni je temperatura vsako jutro nekoliko pod ničlo, čez dan pa se ozračje toliko segreje, da ni nobenega mraza kljub temu, da so dnevi in noči po večini jasnji. V sredo na noč se je vreme spet spremenilo. Medtem ko je bilo zvečer nebo še popolnoma jasno, so že pred polnočjo oblaki prekrili nebesni svod. Oblačno je ostalo tudi včeraj čez dan. Že jutraj se je začel ponujati sneg, ki pa ne bo zapadel, če bo še naprej tako bojazljivo padal izpod neba.

* Uvožena površina na ljubljanskem trgu. Že nekaj dni je na ljubljanskem trgu naprodaj cvetja, ki je prav lepa ter so hranjivo dobro založeni z njo. Pomalec pa prihajajo tudi pošiljke solate, po kateri ljubljancem prav pridno segajo.

* Kupovanje preteklih dni. Pred ljubljanskimi poštnimi uradi je bilo v sredo jutraj precej občinstva. Zanimanci so čakali na prodajo preteklih dni znamk po 20 in 50 lir. Obe znamki imata v filatelističnih krogih vrednost, ki daleko presega nominalno veljavo. Znamke po 20 lir prodajajo nekateri s petkratnim in celo večjim dobičkom.

* V počastitev spomina blagopokojne gospe Terezije Medić-Kunstle, vdove po učitelju, je poklonila gospa Iva Novakova, soproga trgovca 100 lir za Društvo slepih in 100 lir za gluhoonemo deca. Prisrčna hvala v imenu obdarovanih!

* V počastitev spomina pokojne gospe Terezije Medić, Trdinova ulica št. 8, so namesto venca podarili sestanovaleci nabranih 435 lir ubožni družini, s čimer so ustregli želji rajnice in sorodnikov.

* Dikaj, dikaj! Pripravite se pravočasno na razredne in privatne izpite. Redni vsakodnevni pouk. Tudi posamezni predmeti, matematika, jeziki itd. Vodstvo: Miklošičeva 22-1. Delavska zbornica.

* Primorci! Edina za ljudske šole in edina od oblasti odobrena je »Bobil«, Slovenska slovnica s pravopisom, ki je izšla v knjigarni Kleinmayer & Bamberg, Miklošičeva 16.

* Prijetna godba zelo poštvi raspoloženje. Lepo izbrano gramofonskih plošč in gramofonov dobita se pri trgovci EVEREST, Prešernova 44. Trgovca prevzema v popravilo tudi pokvarjene gramofone. Vsi rezervni deli na zalogi.

* Novi strojopisni tečaj pričenja 22. in 23. februarja. Vpisovanje dnevno. Informacije: »Christof« učni zavod, Domo-branska 15.

* Nešreče. V ljubljansko bolnišnico so zadnje dni sprejeli spet nekaj ponesrečenec. Vsi so ljubljanci. Z okna pritišnega stanovanja je padla in se poškodovala po vsem telesu 70letna zasebnica Franja Bričkovcova. 61letna postrežnica Marija Breznikova si je pri padcu zlomila levo roko. Na cesti je padla in si zlomila desnico 34letna snalžila Marija Rahnetova iz Ljubljane. Na Celovski cesti je avto povozil 26letnega hišpca Josipa Metelika, pri čemer je fant dobil poškodbe po žilni votli.

Z Gorenjskega

Leibnizova nagrada za koruškega učnjaka. V Herrenhausenu pri Hanovru je podelil zupni vodja Lauterbach Leibnizovo nagrado, s katero je bilo počaščenih letos pet zaslužnih mož. Med njimi je tudi univerzitetni profesor dr. Siegfried Strüger, ki se je narodil leta 1906. V Velikovu ter predava sedaj živnozdramstvo na veterinarski fakulteti v Hanovru.

70letnica namestniškega poslopja v Celovcu. Spomladi leta 1874. je bilo v Celovcu zgrajeno poslopje nekdanje koruške deželne vlade, kjer danes uraduje državni namestnik za ozemlje južno Nemčije. Načrt za palačo je napravil arhitekt Wilhelm Bäumer. V začetku je imelo uradno poslopje južni in zapadni del, leta 1890. pa so poslopju priključili še vzhodni del. V letih po prvi svetovni vojni pa so stavbo dvignili ter ji dodali tretje nadstropje.

Dvestoletnica znane celovške gostilne. Celovška gostilna »Pri tigruc« je obhajala, kakor poročajo koruški listi, nedavno 200letnico svojega obstoja. V tej gostilni se že nad sto let sestajajo tudi celovški znanstveniki, med katerimi je več moč svetovnega slovesa.

Smrten padec s strehe. 61letni tesar Andrej Zumer je padel s strehe neke celovške lesenjače tako nesrečno, da se je poškodoval na lobanji, hrbtenici in plečih. Zumer je posledicam poškodbe podlegel v bolnišnici.

Pečico je prodal za južno. Pred celovskim sodiščem se je moral zagovarjati nek železničar iz Spitala ob Dravi zaradi prodaje pečice neki kmetici pod pogojem, da mu preskrbi južno. Kmetica je prinesla železnjaro kos slanine in hleb kruha, kar je mož sprejel, nato pa si je dal pečico še plati. Kmetica je železnjaro ovadila sodišču, ki je obsodilo moža na pet mesecev ječe.

S Štajerskega

Svečanost v mariborskem Gaju junakov. Dne 13. februarja se je mariborsko mestno okrožje v spominski uri spomnilo v zadnjem času padlih sinov iz Maribora. K svečanosti v Gaju junakov so se zbrali svojci padlih, zastopniki štajerskega. Heimabunda in drugi udeleženci. V imenu okrožnega vodje je imel spominski govor SS Untersturmführer Robert Falzari.

Delovno zborovanje. V dne 12. in 13. februarja je mariborsko okrožno vodstvo priredilo delovno zborovanje, ki ga je vodil uradni vodja M. resch. Zborovalcem in sodelavcem v krajevni skupinah je dal smernice glede tiska in propagande. O tej stvari je govoril tudi načelnik tiska pri zveznem vodstvu Norbert Jeglič. Dejal je med drugim: Fronta in domovina morata ostati v živem kontaktu, kar je poglavitna naloga našega tiska. V soboto je govorila na zborovanju še voditeljica delovnega urada Putzova, v nedeljo pa je po zaključnem razgovoru razpravljali načelnik vodstvenega urada Tremel o političnem in vojaškem položaju.

Erik Evie

je naslov prihodnje Dobre knjige, ki izide v februarju. Roman je mladostno delo slavnega norveškega mojstra Johana Bjerjasa. Zgodba obravnava življenje mladega človeka, ki se bori z usodo. Ljudje s severa so v romanu prikazani v vsej njihovi preprosti veličini.

Poklicne tekme rudarskih vajencev. Zadnji nedeljo so bile v rudnikih Velenju in Zabukovci poklicne tekme mladih rudarjev. Fantje so se prav dobro izkazali. Nemški listi poročajo, da so bili na delovnem političnem uradu presenečeni nad njihovimi uspehi, saj so skoro vsi udeleženci pri praktičnem delu od 70 dosegljivih točk nabrali vsaj 60. Izpit pa so mladi fantje zadovoljivo polagali tudi iz svetovnonazorskih vprašanj.

Predavanje v Trbovljah. V okviru trboveljske ljudske univerze je ob 110. obletnici rojstva pesnika in znanstvenika Feliksa Dahna predaval okrogni uradni vodja Werner Schultz o pesnikovem pomenu.

Nešreče. 57letni Janez Tararin iz Maribora je padel na cesti tako nesrečno, da si je poškodoval desnico. Levico si je ranila pri padcu 45letna Katarina Puf iz Maribora. Pri neki avtomobilski nesreči si je 41letni Franc Kristl iz Maribora poškodoval desno roko. Ponesrečenci se zdravijo v mariborski bolnišnici.

Podjeten tihotapec. Dne 16. januarja so pri Radgoni prijeli moža, ki je nosil težko natovoren nahrbtnik in imel vse žepne polne. Izkazalo se je, da je prišel za Madžarskega in sicer je mejo preoračil na skrivaj. Pri njem so našli večjo količino prekajenega mesa, 8 litrov žganja in polkilo kilogram svinjske masti. Vse to je tihotapil čez mejo. Grešnik, z imenom Viljem Rajbar, se je moral zaradi tihotapljenja zagovarjati pred kazenskim sodiščem v Gradcu, kjer je bil obsojen na 2 meseca ječe in 200 mark denarne globe.

Iz Trsta

Razdeljevanje mase. Prehranjevalno ravnanstvo v Trstu opozarja potrošnike, da bodo prejeli za drugo polmesecje v februarju 1 del. olja na osebo. V tržaški, trški in miljski občini bodo lahko dvignili potrošniki namesto 1 del. olja 100 gramov svinjske masti.

Razdeljevanje meze. Od 15. februarja naprej razdeljujejo v Trstu in v pokrajini po en kg meze na osebo proti predložitvi določenih odrezkov živilske nakaznice. Tudi si razdeljujejo, oseba dobi 100 g.

Cene za mehki sir v Trstu. Prehranjevalni zavod objavlja cene za mehki sir, ki je naprodaj v tržaškem mestu. Cene za kilogram tega sira znašajo od 14,50 do 19,90 lir.

Smrtna kosa. Te dni so umrli v Trstu 93letna Karolina Golina, 66letni dr. Edvard Tomasini, 90letna Antonija Komac vdova Koblika, 82letna Marija Jurčič, 70letna Josipina Gorenc, 31letni Albin Starc, 70letna Alojzija Štukelj, vdova Kukar, 74letni Ivan Počkar, 45letni Ivan Srovenič in 29letna Konstantina Castagna.

Ilmen. Poročili so se te dni v Trstu uradnik Terzin Bačić in gospodinja Hermina Pobega, stavec N. Sante in zasebnica Katarina Lovdovitchetti, uradnik Alojz Raca in gospodinja Roza Falcin, gostilničar Ivan Berančič in gospodinja Roza Ninčič, zdravnik dr. Karel Hesky in gospodinja Tea Ninčič, uradnik Hermes Gorkič in gospodinja Silvana Georgini.

Če zapade sneg... Tržaška mestna uprava opozarja hišne posostne in prizadete osebe na čistost, da vselej, kadar zapade sneg, odstranijo v času od 8. do 20. ves sneg in led s hodnikov in pločnikov do širine dveh metrov ter da iste posujejo v primeru poledenosti z žagovino ali pepelom.

Razstava cvetja. V razstavnih prostorih tržaške umetnostne galerije bo otvorjena 10. marca zanimiva umetnostna razstava, namenjena oblikovanju cvetja v sliki. Sodelovalci bodo vsi vidnejši tržaški likovni umetniki.

Smrten padec. 33letni delavec Nazari Perini, stanujoč v ulici Batera 22, je padel z višine in običaj s počeno lobanjo. Njegovo truplo so prepeljali v tržaško mrtvašnico.

Dekletič sta izginila. 15letna Tulia Stajer in njena 14letna prijateljica Karla Ceroni sta odšli z doma v šolo. Vrnili pa se nista več nazaj. Neki znanec ju je videl stopiti na tramvaj, ki vozi na Občino. Starši so v strahu za njuno usodo.

Iz Gorice

Odhodi in prihodi vlakov. S postaje Sveta gora odhaja vlak proti Podbrdu ob 8.31 in ob 14.31. Iz Podbrda pa prihaja vlak na postajo Sveta gora ob 7.34 in ob 14.11.

Zaplenjena živila. Iz Gorice poročajo, da so zaplenili organi onlotne živilske policije raznim osebam več tisoč kilogramov živil, med katerimi je bilo skoro pol tone bele moke, večja množina koruzne moke, ječmena, riža, mesa in klobas ter drugih predmetov. Neka ženska se je pri preiskavi tako ustrašila, da je od strahu pozabila na 4 kg su-

rovega masla, ga pustila na lcu mesta tem urno izginila.

Nešreča z ročno granato. V Ribemberku je našel dvetletni Bruno Sever na domačem travniku ročno granato, ki se mu je razletela v rokah ter ga težko ranila po životu. Fantička ko oddala v goristiško bolnišnico.

Tatavina bombonov. V goristiško slaščičarno Jolande Furlanijevo so vlomili štirje mladolletni tatili ter odnesli iz trgovine 8 kg bombonov. Policija je tatilce izsledila in pridejo pred sodišče.

Beleznica

KOLEDAR

Petek, 18. februarja: Simeon.

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Mačica: Noč zmešnjave.
Kino Sloga: Bišofsbarska dekleta.
Kino Union: Kopalnica na skednja.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Bakarič, Sv. Jakoba trg 9, Ramor, Miklošičeva cesta 20, Murrnayer, Sv. Petra cesta 78.

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

DRAMA

Petek, 18. februarja ob 18: Cvetje v jeseni.
Izven. Zlžane cene od 16 L navzdol.
Sobota, 19. februarja ob 16: Robinson na mne maneti. Red Sobota.
Nedelja, 20. februarja ob 16: Namisljeni bolnik. Izven. Cene od 24 lir navzdol.

Opozarjamo na današnji, petkovo predstavo, ob 16. uri izven abonmaja, po znižanih cenah. Igrali bodo Tavčarjevo igro »Cvetje v jeseni«. Določila 13 slik. Osebet dr. Ivan—Vl. Skrbinešek. Presečnik—Cesar, Barba, njegova žena—P. Juvanov, Metah, hči—Levarjeva, Liza, dekla—Rakarjeva, Danijel, hišpec—Lipah, Sk. lar, kočar—Kosuta, Luca, žena—Kraljeva, Kalar, gruntar—M. Skrbinešek. V manjših vlogah sodeluje velik del dramskega ansambla. Režiser: prof. Sest. Priprizide: ing. E. Franz.

OPERA

Petek, 18. februarja: Zaprtro.
Sobota, 19. februarja ob 15.30: Sneguročica. Debut mezzosopranistke Dragice Sadnikove. Izven. Cene od 36 lir navzdol.
Nedelja, 20. februarja ob 16: Melodije srca. Izven. Opereta. Cene od 40 lir navzdol.

Operni debut. V soboto 19. t. m., to je jutri ob 15.30, se obeta zopet zanimiv debut mlade začetrice v predstavi »Sneguročica«. Gošna Dragica Sadnikova, gojenka prof. Miloša Brišnika bo pela prvič partijo pastirja Lela. Opozarjamo na ta nastop. V ostalih partijah: Golobova, Lupša, Vida, Ilijeva, Bošnjak, Gregorin, M. Sancel, Poličeva, Lipušček, Mielnikova, Dolničar (Misgir), Banovec in Medvedkova. Dirigent: A. Neffat. Režiser: R. Primozic. Ko. reograf: P. Golovin. Scenograf: E. Franz in A. Gerlovičeva.

Foerster »Gorenjski slavček«. Opera v treh dejstvih. Libreto: Luiza Pesjakova. Dejanje se godi v vasi na Gorenjskem za časa francoske okupacije, in pokaže značaj našega kneta v veselih in žalostnih trenutkih. Delo ima močno osnovo v folklornih motivih. Osebe: Majda—Zamejševa, Minka—Vidaličeva, Franjo—Lipušček, Chansonette—Janko, Ninon—Krljeva, Strukej—Betetto, Rajdelj—Banovec, Lovro—Dolničar, krmnar—Gregorin, 2 Francosinji—Baukarta in Sancelinova, kurir—Planec, Dirigent S. Hubad. Režiser E. Fredih. Koreograf P. Golovin.

Oddajniška skupina Jadransko Primorje

RADIO LJUBLJANA

PETEK, 18. FEBRUARJA

7.00—7.10: Poročila v nemščini. 7.10 do 9.00: Jutranji poročevaj; vmes od 7.30 do 7.40: Poročila v slovenščini. 9.00—9.10: Poročila v nemščini. 9.10—9.20: Korčnica, pregled sporeda (nem. in slov.), nato korčnica. 12.00—12.30: Opoldanski koncert. 12.30—12.45: Poročila v nemščini in slovenščini. 12.45—14.00: Koncert Malega orkestra, vodi Stojan Stenovica. 14.00—14.10: Poročila v nemščini. 14.10—15.00: Vsakemu nekaj. 17.00—17.15: Poročila v nemščini in slovenščini. 17.15—18.00: Ko pada mrak. 18.45—19.00: Iz našega leploslova. — Julija Bračić bere iz svojega romana »Razliti mostovi«. 19.00—19.30: Pesni pojeta tenorist Andrej Jarc in basist Tone Petrovič. 19.30—19.45: Poročila v slovenščini, pregled sporeda. 19.45—20.00: Glasbeno medigra. 20.00—20.10: Poročila v nemščini. 20.10—21.00: Slavni solisti. 21.00 do 22.00: Pogosto godba štrne meša. 22.00 do 22.10: Poročila v nemščini. 22.10—22.30: Nekaj napovedi za lahko noč.

Kultura

Molièrov »Namisljeni bolnik«

Po »Šoli za žence, ki smo jo videli na našem odru pred dvema letoma, je Drama uvrstila v tekoči repertoar eno najpopularnejših Molièrovih komedij, že pred mnogimi leti uprizorjenega »Namisljenega bolnika«. Argan je postal v evropskem slovstvu nesmeten tip stahopetnega sebičnega, ki se do smešnosti boji bolezni in smrti ter od strahu pred raznimi možnostmi in nemogočimi boleznimi požira na veliko zdravila, ki mu jih za drag denar pošiljajo zdravniški in lekarniški izkoriščevalci.

Če hočemo razumeti Argana v njegovi smešni tragičnosti — zakaj v takih tipiziranih slabostih je zmeraj tudi primes človeške tragedije —, ga primerjajmo z drugim Molièrovim popularnim tipom, s Harpagonom z »Skopuhom«. Pravica do neke lastnine je prav tako malo smešna kakor pravica do zdravja. Smešnost Harpagona in Argana se začneja šele tedaj, ko naravna pravica do ohranbe lastnih interesov prečuja meje, ki jih normalni človeški čut dokaj dobro spoznava. Argana vrtinči pretiran strah pred smrtjo: le-ta je alfa in omega vsega njegovega dejanja in nehanja. V Molièrovem času niso natančno razločevali bolezni; nervoznost, ta bič naših časov, takrat se ni bila priznana in umestevana. Danes bi videli v Arganu nevtrasteničenega hipohondra in — zaveda bi bila opravljena Molière pa je s svojim močnim dramatičnim instinktom spoznal v Arganu hipohondrija — ne individualno bolezensko nagnjenje, marveč nekaj kar je več in človeško dragocenejšje: svojski tip človeške sebičnosti. Bolezen — in tudi hipohondrija je neke vrste bolezen — ni in ne more biti smešna: smešna je omejena sebičnost, in po tej nadajo udarci Molièrove satire. Zakaj satirik lahko biča samo človeka in njegove

slabosti, ne pa narave, ki je neodgovorna.

Zategadelj je Molière v Harpagonu osmešil človekov priposostvovalni nagib in v Arganu strah pred smrtjo, zavedajoč se, da se zaradi teh dveh nagibov dogajajo mnoge pretiranosti in etične nepravilnosti. Toda prav zaradi tega, ker je takale sebičnost tesno združena bodisi s človeško naravo, bodisi s »slavicami« okolja, v katerem človek živi in ki ga v marsičem izoblikuje, imajo Harpagoni in Argani — da ne omenjam drugih znamenitih molièrovske tipov — tudi svojo tragiko. Le-ta je v njihovi osebnosti osamljenosti, v pristnosti njihovih bojznih in muk, v tem, da jih okolica ne razume in samo izkorišča njihove slabosti.

Vsekakor so taki ljudje z zornega kota družbe asocialni, toda s stališča pozicije in posebej še dramatičnega, ki skušata s smcem razumeti vse, kar je človeškega, hvaličen predmet opisovanja in satiričnega smešenja. Zakaj v dramatičnem smenuju je vedno dobrana primes ljubezni; udarci njegovega moralnega biča niso nikdar udarci samosilnosti ali sačista, marveč teženjanje očeta, ki kaznuje otroka iz ljubezni. Zato Molière dejansko sočustvuje s svojim namisljenim bolnikom, kakor koli smeši njegovo pretirano sebičnost in bolesto fantazijo. Tembolj pa udrinja po izkoriščevalcih: predvsem po zdravnikih in lekarnarjih, ki izkoriščajo Arganovo slabost, in po ženi, ki s hlinjenjem ljubeznijo, katere pravi značaj razkrje služkinja Toinetta v tretjem dejanju takisto pozna samo svojo podlo sebičnost.

Tako vidimo, da sta pred nami dve vrsti sebičnosti. Arganova z ene strani, sebičnost zdravnikov in Beline z druge. Katero Molière bolj oboja in v kateri vidi večjo zlo? Nedvomno sebičnost izkoriščevalcev, ne pa sebičnost žrtve. Najso Argani asocialni, nalsi vedno mislje samo na »sabi ubogi« in na varnost in ugodje svoje osebe, so vendar družbi manj nevarni kakor tisti ciniki, do kraja hi-

navski in po značaju podli ljudje, ki zavestno izkoriščajo slabost navčnih, lahkovemih in pretirano boječih ljudi šibke volje. Tako je Molière tudi v »Namisljenem bolniku« odgovoril na važno in neugnano aktualno vprašanje človeške etike. Kajpak oblike te satire zoper podlo sebičnost enih, ki izkoriščajo naivno sebičnost drugih so danes antikvarne, zakaj dr. Diaforius in Purgoni so nač drugačni; današnji medicini se sami smejejo Molièrovemu napadu na tedanje zdravstvo. Toda osnovne poteze človeške sebičnosti ostajajo; so to večne konstante vseh sistemov in vsega navideznega nanreda, zadnje črte za vsemi maskami, verna podoba nezdravilne človeške nepopolnosti. Zato čt Molièrove satire zaveda v živo tudi dandanes. Boj med podlo sebičnostjo in naivno sebičnostjo se nadaljuje v najrazličnejših sodobnih oblikah: same tisti, ki so trdno prepričani, da v snoprijemu človeških slabosti naposled le zmaguje to, kar je etično boljše, se lahko prizanesljivo smejejo namisljenim bolnikom raznih vrst.

Eden najboljših poznavalcev Molièrovega dela, slovstveni zgodovinar Emile Faguet, pravi neke v zbirki svojih molièrovske študij (»En lisant Molière«), da je »Namisljeni bolnik« zmes komedije in burke. Molière je izprva, kakor vsak pristen dramatik, dobro razločeval obe vrstvi, pozneje pa je rad združeval oboje, s čimer je zastavljal režiserjem del svojih del dokaj kožljive naloge. Komedijski element je predvsem v Arganovem strahu pred smrtjo in boleznimi ter v načinu, kako okolica izkorišča njegovo slabost, farsa pa se kaže v nastopu zdravnikov, v snubljenju zdravnikovega sina in v zapletljajih, ki jih povzroča služkinja Toinetta, tip intrigantke, s katerimi je Molière plašal viden tribut komedijski tehniki časa.

Delikatnost režiserjeve naloge je v tem, da pravilno uravnovesi v igri komedijo, in burko — komedijo, ki je v svojih zad-

njih nitih naperjena k tragičnemu in patetičnemu življenjskemu stihu in zahteva zato primerno opore v resnosti in prepričnosti Arganove zadržanosti; burko, ki teži h grotesknemu in pretiranemu ter je po svojem značaju antitragična, kar sama komedija ni. Sedenjega »Namisljenega bolnika« je režiral Jože Kovič. Odločil se je za režiser, ki se mi ne zdi v zadnjih konsekvencah docela molièrovska: v njegovi uprizoritvi prevladuje farsa in malo ne popolnoma zloča tragično osamelost Argana, ki je v svojem strahu pred smrtjo in pred neomejenimi možnostmi obolenj v bistvu pomilovanja vredna figura in predstavlja zaprt svet naivne sebičnosti in bolesto fantazije. Ne samo Kovičev poimovanje in igranje naslovne vloge: tudi vse ozračje »Namisljenega bolnika« se je s svojimi režijskim in celó z inscenacijskimi domisleki, delno tudi z maskami in kostumi, preveščlo v farsu in je zabavalo zgolj s svojo sproščeno in ponekod kar stilizirano komiko. Tako je gledalcu, ki ne pozna Molièra ostala prikrita tista resda dretna, vendar bistveno molièrovska nota, ki hoče, da sočustvujemo z onimi, ki se jim smejejo in da vidimo v njihovi smešnosti kos lastnih človeških zablod in tragiko lastne nepopolnosti, zaradi katere prihajamo tolikokrat navzkriž s svojimi načeli in nauki.

A tudi Kovičeva rešitev problema »Namisljenega bolnika« ima zve nekatere odskočne točke. Režiser je hotel upriz

